

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 18 (31)

Суми – 2019

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2019.i18.p66>

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЇ, ВЛАСНИКОМ ЯКОЇ Є НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

*Глянцева Каріна Віталіївна,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

*Науковий керівник:
Швагер Ольга Андріївна,
Асистент кафедри міжнародного,
європейського права та
цивільно-правових дисциплін
Навчально-науковий інститут права
Сумський державний університет*

Стаття присвячена питанню правового режиму інформації, власником якої є Національний банк України. Розкрито зміст поняття інформація та визначено її види. Досліджено правові засади розкриття інформації, власником якої є Національний банк України та проаналізовано аспекти захисту.

Інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Законодавством визначено наступні види: інформація про фізичну особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); інформація про товар (роботу, послугу); науково-технічна інформація; податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; інші види інформації.

До інформації, якою володіє Національний банк України належить інформація про фізичну особу, а саме відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована; інформація щодо боржника банку (та/або пов'язаних із ним осіб); про кредитні операції банків та про стан виконання зобов'язань за такими операціями, аналіз і класифікація кредитів; інформація з питань грошово-кредитної та банківської статистики; інформацію щодо структури власності банків та складу банківських груп, керівників банків.

Правові засади розкриття даної інформації визначені в Законах України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про доступ до публічної інформації», Положенні про Кредитний реєстр Національного банку України, ін.

Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України визначає наступні принципи захисту інформації: підхід до забезпечення інформаційної безпеки має бути системним (комплексним); процес удосконалення та розвитку інформаційної безпеки має бути безперервним і здійснюватися шляхом обґрунтування та реалізації раціональних засобів, методів, заходів із застосуванням найкращого міжнародного досвіду; заходи захисту від реальних та потенційних загроз інформаційній безпеці банку мають бути своєчасні й адекватні; забезпечення належного рівня інформаційної безпеки банку неможливе без підтримки та контролю з боку керівників банку; сталий розвиток систем інформаційної безпеки можливий лише в разі забезпечення достатності ресурсів, у тому числі фінансових. Особливості захисту інформації в системах, які забезпечують банківську діяльність, встановлюються Національним банком.

Ключові слова: правовий режим інформації, інформація, відкриті дані, інформація з

обмеженим доступом, інформаційна безпека, Національний банк України, кредитний реєстр

Hlyantseva K.V. Legal Regime of Information Owned by the National Bank of Ukraine. The article is devoted to the legal regime of information owned by the National Bank of Ukraine. The content of the concept of information is disclosed and its types are defined. The legal basis for disclosure of information owned by the National Bank of Ukraine is investigated and the aspects of protection are analyzed.

Information is any information and / or data that may be stored on a physical medium or displayed electronically. The legislation defines the following types: information about an individual; information of reference and encyclopedic nature; environmental information; product information (job, service); scientific and technical information; tax information; legal information; statistical information; sociological information; other types of information.

Information owned by the NBU includes information about an individual, namely information or a set of information about an individual that is identified or can be specifically identified; information about the debtor of the bank (and / or related persons); on credit operations of banks and on the status of fulfillment of obligations under such operations, analysis and classification of loans; information on monetary and banking statistics; information on the ownership structure of banks and the composition of banking groups, bank executives.

The legal bases for disclosure of this information are defined in the Laws of Ukraine "On the National Bank of Ukraine", "On Banks and Banking", "On Access to Public Information", Regulations on the Credit Registry of the National Bank of Ukraine, etc.

The regulation on the organization of information security measures in the banking system of Ukraine defines the following principles of information protection: the approach to information security should be systematic (comprehensive); the process of improvement and development of information security must be continuous and carried out by substantiation and implementation of rational means, methods, measures using the best international experience; safeguards against real and potential threats to the information security of the bank should be timely and adequate; ensuring the proper level of information security of the bank is impossible without the support and control of the bank's executives; sustainable development of information security systems is only possible if resources, including financial resources, are sufficient. The features of information protection in banking systems are set by the National Bank.

Keywords: legal regime of information, information, open data, information with restricted access, information security, National Bank of Ukraine, credit register.

Вступ. У сучасному світі інформація є стратегічним національним ресурсом, який відіграє дедалі більшу роль у діяльності державних та приватних інституцій.

Інформаційне забезпечення Національного банку України включає повний набір показників, документів, класифікаторів, файлів, баз даних, методів їх використання в роботі, а також способів подання, нагромадження, зберігання, перетворення, передавання інформації для всіх категорій користувачів у необхідній формі та за вимогами в часі.

Постановка проблеми. Національний банк України у своїй діяльності дотримується принципів прозорості, відкритості та публічності. Така позиція обумовлена нагальною потребою суспільства в отриманні якісної, корисної та достовірної інформації з усіх питань життя країни і, зокрема, функціонування державних інституцій. Що стосується банківського та фінансового

секторів, така потреба набуває надзвичайної ваги, оскільки йдеться про довіру населення та бізнесу до дій регулятора та банківської системи в цілому. З огляду на це, необхідно проаналізувати правовий режим інформації, власником якої є Національний банк України та визначити особливості даної категорії. Щоб досягти результатів, треба вирішити наступні завдання: дослідити поняття «інформації», визначити інформацію, якою володіє НБУ, проаналізувати правові засади розкриття такої інформації та її захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням загальних особливостей функціонування інформації, інформаційних відносин, інформаційної безпеки та інформаційної політики переймалися такі вчені, як І. В. Арістова, В. Ю. Баскаков, М. І. Дімчогло, В. А. Залізник, Р. А. Калюжний, В. А. Копилов, С. П. Кулицький, В. А. Ліпкан, О. В. Соснін, В. С. Цимбалюк. Питання правового регулювання доступу до інформації як

елемента реалізації права на інформацію в Україні досліджували А. І. Марущак, Є. Д. Скулиш.

Виклад основного матеріалу. У сучасному суспільстві інформація має величезне значення і виконує функцію згуртування членів суспільства і соціальних груп в єдине ціле; сприяє спілкуванню і взаєморозумінню; бере участь в організації виробництва та управлінні; є засобом відображення об'єктивної дійсності і передачі даних.

Інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Основними принципами інформаційних відносин є:

- гарантованість права на інформацію;
- відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією;
- достовірність і повнота інформації;
- свобода вираження поглядів і переконань;
- правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;
- захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [1].

За змістом інформація поділяється на такі види: інформація про фізичну особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); інформація про товар (роботу, послугу); науково-технічна інформація; податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; інші види інформації.

За режимом доступу інформація поділяється на: відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

Національний банк України у своїй діяльності дотримується принципів прозорості, відкритості та публічності. Розділ «Інформаційні матеріали» офіційного Інтернет-представництва Національного банку України містить різноманітні дані, які можуть бути корисними відвідувачам для розуміння принципів, поточних тенденцій і процесів, наявних у сучасній економіці, та допоможуть зорієнтуватися і приймати ефективні рішення в складній системі діючих відносин [2].

Одним із аспектів інформаційної діяльності НБУ є розкриття публічної інформації. Відповідно до ст. 10-1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація у формі відкритих даних (відкриті дані) оприлюднюється для вільного та безоплатного доступу до неї. Відкриті дані дозволені для їх подальшого вільного використання та поширення [3].

Оприлюднення наборів даних у формі відкритих даних здійснюється за такими принципами: відкритість за замовчуванням; оперативність і

чіткість; доступність і використання; порівнянність та інтегрованість; покращене урядування і залучення громадян; інклюзивний розвиток та інновації [4].

Відповідно до статті 68 ЗУ «Про Національний банк України», з метою забезпечення гласності з питань банківської діяльності Національний банк також:

1) публікує в офіційних виданнях, а також на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку щорічний та кварталні баланси Національного банку;

2) видає щомісячний статистичний бюлетень та інші видання в електронному або друкованому форматах;

3) публікує в офіційних виданнях поточну банківську інформацію, інформацію з питань грошово-кредитної та банківської статистики, яка не належить до державної та банківської таємниці;

4) надає для опублікування інформацію з питань грошово-кредитної і банківської статистики та статистики платіжного балансу відповідно до міжнародних договорів;

5) забезпечує щомісячне інформування громадськості про рішення Правління Національного банку стосовно процентних ставок та умов проведення трансакцій з банками та про факти, які є важливими для осіб, що функціонують на фінансовому ринку, а також про здійснювану ним політику рефінансування, валютну політику, в тому числі публікує інформацію про: надані банкам кредити (на строк більше 30 календарних днів) з обов'язковим зазначенням найменування банку, суми та виду кредиту, типу наданого забезпечення та дати відповідного рішення Національного банку; здійснення валютних інтервенцій з обов'язковим зазначенням виду операції (купівля/продаж іноземної валюти), обсягу операції, виду валюти та курсу валютної інтервенції.

Власником зведеної інформації з питань грошово-кредитної та банківської діяльності є Національний банк, який встановлює режим доступу до неї відповідно до законодавства України. Використання офіційної банківської інформації іншими органами для широкого публікування можливе лише з дозволу Національного банку або з посиланням на джерело її офіційного опублікування.

Національний банк також розміщує на сторінках Офіційного Інтернет-представництва Національного банку України інформацію щодо:

1) структури власності банків та складу банківських груп;

2) керівників банків;

3) керівників та власників істотної участі в банках, які були ліквідовані не з ініціативи їх

власників [5].

Відповідно до статті 10 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» особливості захисту інформації в системах, які забезпечують банківську діяльність, встановлюються Національним банком. Нормативно-правовим актом, що регулює дане питання є Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України, затверджене постановою Правління Національного банку України. Це Положення встановлює: обов'язкові мінімальні вимоги щодо організації заходів із забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту; принципи управління інформаційною безпекою; вимоги до інформаційних систем банку, що взаємодіють з інформаційними системами Національного банку України (далі - Національний банк), з урахуванням напрямів розвитку криптографічного захисту інформації в інформаційних системах Національного банку.

Серед принципів забезпечення інформаційної безпеки виділяють:

1. підхід до забезпечення інформаційної безпеки має бути системним (комплексним);

2. процес удосконалення та розвитку інформаційної безпеки має бути безперервним і здійснюватися шляхом обґрунтування та реалізації раціональних засобів, методів, заходів із застосуванням найкращого міжнародного досвіду;

3. заходи захисту від реальних та потенційних загроз інформаційній безпеці банку мають бути своєчасні й адекватні;

4. забезпечення належного рівня інформаційної безпеки банку неможливе без підтримки та контролю з боку керівників банку;

5. сталий розвиток систем інформаційної безпеки можливий лише в разі забезпечення достатності ресурсів, у тому числі фінансових. Також окремо виділяють принципи криптографічного захисту інформаційних систем Національного банку (п. 7) [6].

У своїй діяльності НБУ також володіє інформацією щодо боржника банку (та/або пов'язаних із ним осіб), яка міститься в Кредитному реєстрі - інформаційній системі, що забезпечує збирання, накопичення, зберігання, зміну, використання та поширення (надання) інформації про кредитні операції банків та про стан виконання зобов'язань за такими операціями, аналіз і класифікацію кредитів. Правові засади розкриття даної інформації міститься в Положенні про Кредитний реєстр Національного банку України від 04 травня 2018 року.

Суб'єктом звернення до Національного банку із запитом (за формою, визначеною в додатку 2 до цього Положення) за отриманням інформації, яка міститься в Кредитному реєстрі, може бути банк: щодо боржника банку (та/або пов'язаних із ним осіб, якщо інформація про таких осіб є в Кредитному реєстрі); у разі звернення особи, яка має намір укласти кредитний правочин (за наявності в банку документального підтвердження такого звернення). Дана інформація надається у формі звіту про кредитні операції боржника без права передавання її третім особам.

Також суб'єктами отримання інформації з Кредитного реєстру є особисто боржник та інші пов'язані особи. Вони мають право доступу до даних про себе та до відомостей щодо запитів на отримання таких даних стосовно них у порядку, визначеному законодавством про захист персональних даних та нормативно-правовими актами Національного банку України. Національний банк України зобов'язаний протягом п'яти робочих днів з дня отримання заяви заявника безоплатно надати йому інформацію з Кредитного реєстру або повідомити про відсутність у Кредитному реєстрі стосовно нього інформації.

Інформація в Кредитному реєстрі зберігається безстроково, крім інформації про кредитні операції, зобов'язання за якими виконані боржниками в повному обсязі або припинені (вилучення відбувається протягом 30 календарних днів після отримання інформації від банку чи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про погашення кредитної заборгованості або припинення зобов'язання) [7].

Висновки. Основними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, тощо. У свою чергу інформаційна діяльність Національного банку України є відкритою, прозорою та доступною. Це забезпечується особливостями банківської інформації, правовими аспектами її захисту, роботою офіційного Інтернет-представництва, Кредитного реєстру.

Усе це в сукупності формує правовий режим інформації, яка є у володінні Національного банку України, надає можливість доступу до інформації та зміцнює довіру населення й бізнесу до банківської системи в цілому.

Література:

1. Про інформацію: Закон України від 16.07.2019 № 2657-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n3> (дата звернення: 28.09.2019).
2. Інформаційні матеріали: прес-реліз. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=9114202&cat_id=36738 (дата звернення: 30.09.2019).
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 01.05.2015 № 2939-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 30.09.2019).
4. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затверджене Постановою Кабінету міністрів України від 21.10.2015 № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF> (дата звернення: 30.09.2019).
5. Про Національний банк України: Закон України від 07.02.2019 № 679-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#n14> (дата звернення: 30.09.2019).
6. Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 28.09.2017 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-17> (дата звернення: 01.10.2019).
7. Положення про Кредитний реєстр Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 04.05.2018 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0050500-18> (дата звернення 03.10.2019).